

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Borsodszirák

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

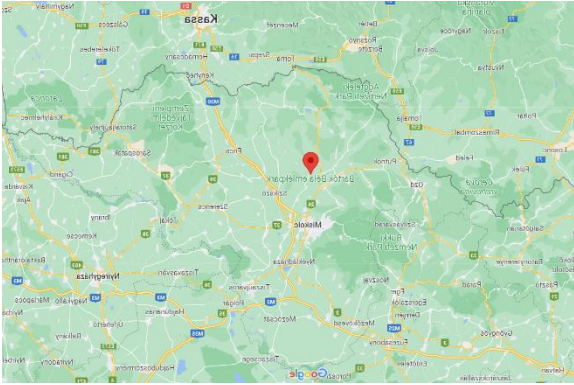

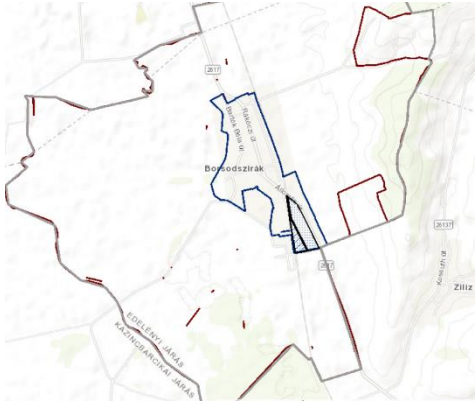
Borsodszirák

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Edelényi járás

Szervezet neve:

Dátum: 2022. június

	Terület: 11,01 km² Lakónépeség: 1121 fő Jogállás: község Járás: Edelényi Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u> Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u>
Település térképe	Jogosultság adatok
Eladósodottság-térkép	Szegregátum-térkép

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Borsodszirák	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Edelényi	
Programba vonás köre	4	
Szervezet neve		
Lakosságszám (2022)	1247 fő	
Lakosságszám (2021)	1121	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	95%	
15 év alattiak aránya (2021)	17,8%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	86%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	19%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	118%	
Lakásszám (2011)	386	
Üres lakások száma (2011)	20	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	57	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	8	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	57	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	62	
Lakások száma (2019)	385	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	325	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	321	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	377	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	258	
WC nélküli lakások száma (2011)	57	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	10	
Egy szobára jutó lakó (2021)	0,9	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	1438051 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	114%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	5000000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	21	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	6	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A település pozíciója

A település Borsod-Abaúj-Zemplén megye kistelepülése, az Alsó-Bódva-Völgy mikro körzetében, Miskolc és a szlovák határ, Kazincbarcika, Edelény, Sajószentpéter városok közigazgatási, gazdasági, művelődési vonzaskörzetében. Természetes határvonalait észak-keletről a Cserehát nyúlványai, délnyugatról a Bódva folyó egy szakasza és a Kis-Bódva patak felső folyásának egy része jelöli ki. Borsodszirák és környezetének természeti szépségét meghatározza a Gömör-Szepes érchegységben eredő 100 km hosszú Bódva, mely a Sajóval való találkozásáig /Sajóecsegig/ markáns táji határvonalat alkot. A Bódva teraszos völgyétől keletre a Cserehát, nyugatra pedig az Aggteleki-karszt és a Borsodi dombság húzódik.

2017-ben az 1162-es létszámhoz képest a 2021-es lakosság szám (1121 fő) 96%-os csökkenést mutat. A 2018-2023-ra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program szerint az elvándorlás a jellemző. Az elvándorlók a közeli városokban keresnek új lakóhelyet, illetve a fiatalok elköltöznek a szülői házból, más településen telepednek le. 15 év alattiak aránya 17,8%, 60 éves és idősebbek aránya 19%. 15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 viszonylatában 86%-os csökkenést mutat, míg 60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 viszonylatában 117%-os emelkedést mutat a KSH adatai alapján.

Interjú Polgármesteri Hivatal

A romák és a magyarok aránya a településen: 40% roma- 60% magyar.

Az elmúlt években rengeteg fiatal magyar család költözött ki a településre például Miskolcra, ennek is köszönhetően fiatalodó a település.

Közlekedés

A település több útirányból jól megközelíthető Miskolc, Boldva, Sajószentpéter, Edelény felől haladva a következő kiemelt útvonalakon.

1. Miskolc felől:

- M3-as autópálya - M3 Miskolcot elkerülő szakasz - Miskolc - Észak-keletnél letérve - Tornyosnémeti felé - az Arnóti körforgalomnál Arnót felé haladva - Sajópálfala - Sajóvámos - Sajósenye - Boldva - Borsodszirák.
- Miskolc - Ózd 26-os út felől - Szirmabesenyő - Sajóvámos - Sajósenye - Boldva - Borsodszirák.
- Miskolc - Ózd 26-os út felől - Sajóecseg - Sajósenye - Boldva - Borsodszirák.
- Miskolc - Ózd 26-os út felől - Sajószentpéter-Borsodszirák.

2. Edelény felől

- Miskolc-Ózd 26-os út felől - Sajószentpéter - Edelény - Borsodszirák.

3. Tömegközlekedés:

A településre Miskolcra a Borsod Volán járatai rendszeresen közlekednek.

Vasúton: Borsodszirák önálló vasútállomással rendelkezik a Miskolc-Tornanádaska közötti vasútvonalon.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Van vonat és busz, de inkább a buszt használják az itt élő lakosok.

Borsodszirák – Miskolc vonalon naponta 25 Volános busz közlekedik.

Borsodszirák – Edelény vonalon naponta 27 Volános busz közlekedik.

Borsodszirák – Sajószentpéter vonalon naponta 28 Volános busz megy, itt viszont minden esetben átszállással.

Borsodszirák – Kazincbarcika vonalon naponta 29 buszjárat megy, itt is zömmel átszállással.

Térségi munkalehetőségek

A településen mezőgazdasági és műanyag feldolgozó üzem működik, melyekben a helyi lakosság munkalehetősége biztosított. A településről Edelény, Kazincbarcika és Miskolc településre eljár dolgozni a lakosság, melyhez a távolsági busz és a vonatközlekedés egyaránt biztosított.

Borsodszirák gazdasági életében meghatározó és a jövőben is meghatározó marad a helyi Bartók Béla Szövetkezet alapjaiból létrejött új típusú gazdasági társaságok jelenléte. /Vagyonkezelő és Tanácsadó Rt, POLICELL, SZIRÁK FARM, SZIRÁK GÉP, SZIRÁK PREVENT/

Említésre méltó a település gazdasági életében az eredményesen működő gazdasági társaságok szerepe, melyek közül kiemeljük az AGROBÁL Kft-t, melynek fő tevékenysége a vadgazdálkodás, vadászat, erdőgazdálkodás, növénytermesztés, állattenyésztés.

A nyilvántartott álláskeresők száma minden évben csökkent, ez érezhető a község életében is. Sokuknak sikerült a környező nagyvállalatoknál elhelyezkedni, illetve közfoglalkoztatásban is dolgoznak, a foglalkoztatás szervezését a munkaügyi feladatokat az Önkormányzat látja el, a munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Közfoglalkoztatott régebben 70-80 fő dolgozott, **jelenleg 18 fővel** dolgoznak: 4 férfi és 14 nő.

Közfoglalkoztatásban parkgondozás, utak karbantartása, kertészeti feladatok elvégzése a feladat.

-Építőiparban sokan dolgoznak a környékbeli településeken.

-Sega, Bosch, Jabil eljárnak dolgozni, a céges buszok bejárnak, sokan dolgoznak a településről. Azok, akik például már 2-3 éve dolgoznak rendszeresen, az már a babaváróra vagy Csokra tudott házat venni.

-Fux Zrt.-be is eljárnak dolgozni Miskolcra, megvan a lehetőség mindenki számára, hogy eljárjon dolgozni.

-Sokan dolgoznak külföldön is, Németország, Hollandia, Anglia, ők hetente vagy havonta járnak haza. Jól keresnek, nagyon szépen haladnak.

Feketén vagy alkalmi bejelentővel 25.000 ft-ot kapnak. A Munkaügyi Központ, ahová tartoznak, Edelényben található.

Van, aki kiesik a rendszerből, és nem kap semmilyen jövedelmet.

Interjú Családsegítő

Borsodszirákon fóliasátorral is foglalkoznak, zöldséget termelnek, a megtermelt zöldséget árulják is, illetve a helyi intézményeket látják el.

Dolgozni többen bejárnak

-a Miskolci Boschba (mindhárom településre bejár a Bosch-os busz)

-Kazinbarcikára a Borsodchembe (vállalkozó fogja össze a településen élő férfiakat, és közösen mennek)

-Sajóbáonyba a Szivacsgyárba

-Tiszaújvárosba a TVK-ba, Jabil-ba

-Policell Kft. Borsodszirák

-Edelénybe rokkantnyugdíjasok rehabilitációs munkára

-többen dolgoznak külföldön hegesztőként

Edelénybe és Miskolcra járnak vásárolni, vagy Kazincbarcikára.

Elérhető szolgáltatások

A 2018-2023-ra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program szerint házi orvos és a védőnő, a családsegítő szolgálat, valamint az óvoda és az iskola segítségével minden lakos részére biztosított ellátás. A településen nem működik fejlesztő és rehabilitációs ellátás. Borsodszirákban a helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az önkormányzat és intézményei, a civil szervezet önállóan és együttműködve is törekszik az érintett célcsoport közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés biztosítására. A sportolni vágyóknak is van lehetőségük használni a település belterületi részén található füves focipályát, illetve a Művelődési Házban minden hétfőn alakformáló aerobik órán, illetve csütörtökönként meridián tornán vehetnek részt az érdeklődők. A településen nincs gyermekorvos, a házi orvos látja el ezt a feladatot, az ellátottakról pontos adatunk nincs. A szomszédos városban biztosított a gyermekorvosi ellátás, néhányan ide hordják át gyermeküket. A település üzemeltetésében lévő gépjárművel a rászorulókat utaztatása biztosított.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Szolgáltatások

-Bölcsőde 7 gyermek jár jelenleg

-Óvoda 60 gyermekkel

-Iskola 1-8 évfolyam, tornaszoba épül majd. Logopédus van helyben. Gyűjtőiskola: Ziliz, Nyomár, Hangács településekről is hordják az iskolásokat. Nagyon sok a beszédhibás, le vannak maradva, illetve a mozgásfejlesztésre nagy szükség lenne, mert nagyon sok gyermeknél tapasztalható lemaradás, alpolgármester úr szerint már egészen kicsi korban a telefon a gyerekek kezébe van adva, keveset mozognak, pedig a falusi élet ezt biztosítaná, de a szülők többsége nem a megfelelő módon foglalkozik a gyerekekkel.

Enyhe értelmi fogyatékos gyerekek is vannak a településen, illetve néhány középsúlyos fogyatékos, ezek a családok nem jutnak a megfelelő segítséghez, gondot okoz bejutni speciális intézménybe. Anyuka legtöbbször van ezekben a családokkal a sérült gyerekekkel.

Vannak családok, akik másik településre viszik el a gyerekeket, óvodába és iskolába is, a középosztály hordja el, illetve a jobb módú roma családok. Edelénybe a Szent Miklós Görög Katolikus Általános Iskolába viszik a gyerekeket, olyan szolgáltatásokat nyújtanak ebben az iskolában, amit itt helyben nem tudnak biztosítani.

-Családsegítő Központ helyben

-Házi orvos van a településen, minden nap rendel

-Élelmiszerbolt vállalkozások

1. Borsodszirák, Fő út 2.
2. Borsodszirák, Fő út 18.
3. Borsodszirák, Állomás út 10/A
4. Borsodszirák, Alkotmány út 52.

-Italbolt vállalkozások

1. Borsodszirák, Fő út 2.
2. Borsodszirák, Állomás út 31.
3. Borsodszirák, Rákóczi út 59.

-Posta

Cím: 3796. Borsodszirák, Állomás út 2.
Tel: (48) 341-939

-Boldva és Vidéke Takarékszövetkezet

Cím: 3796. Borsodszirák, Fő út 16.
Tel: (48) 341-544

Önkormányzati fejlesztések

Közfoglalkoztatási pályázatok (2017): 1. Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás a temető körbe kerítésére. 21 fő bevonásával. 2. START Mezőgazdasági Mintaprogram (10 fő) Borsodszirák Község Önkormányzata a tulajdonában álló belterületi ingatlanon a korábbi évben valósította meg a jelenlegi önkormányzati kertészet, amelyben közfoglalkoztatás keretében az önkormányzati konyha alapanyagigényét kielégítendő KITE nagylégterű fóliasátor került telepítésre öntözőrendszerrel, illetve a fennmaradó szabad területen szabadföldi növénytermesztés zajlott. A területen további fejlesztések voltak szükségesek, méghozzá fűt kút, ugyanis az ivóvízhálózatról történő locsolás éves szinten jelentős többletköltséget generált. Ezen kívül voltak kihasználatlan földterületek, amelyeket művelésbe vontak teraszos növénytermesztés céljából. 3. Nyári Diákmunka (18 fő) A nyári diákmunka program célja a hatékony foglalkoztatás mellett a diákok felkészítése a munka világába történő későbbi belépésre.

Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, a Hímes Ház működtetésével, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti a lakosságot.

„Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése Borsodszirákon” című projekt keretében az önkormányzat 108 740 000 forint vissza nem térítendő támogatást nyert. A Széchenyi 2020 program keretében a TOP - 4.2.1-15-BO1-2016-00028 kódszámú projektnek köszönhetően fejlesztésre kerülnek a működő szociális alapszolgáltatások, megvalósul egy új szociális szolgáltató központ építése és a működés hatékonyságát biztosító eszközök beszerzése. Az új épület a Fő út 35. sz. alatt, a Községháza mellett kapott helyet.

A „Modern oktatás modern épületben – az általános iskola épületének energetikai korszerűsítése és akadálymentesítése Borsodszirákon” című TOP-3.2.1-15-BO1-2016-00029. számú pályázat keretében maradéktalanul megvalósult az épület utólagos hőszigetelése, nyílászáróinak cseréje; fűtési rendszerének cseréje kondenzációs kazános központi fűtésre, termosztatikus radiátorszelepekkel ellátott lapradiátor hőleadókkal, időjárásfüggő szabályozással, szabályozott fűtési körökkel, valamint napelemes rendszer kialakításával és a kor igényeinek megfelelő LED-es világítási rendszerrel. A fejlesztés által a felújítandó épület energiahatékonysága javul, valamint a szén-dioxid kibocsátás csökkent. A tervezett fejlesztés

révén évente 32130 kg-mal csökken az épület energiafelhasználásából eredő üvegházhatású CO2 kibocsátás. Mindezen célok megvalósításához a TOP-3.2.1-15-BO1-2016-00029. azonosítószámú projekt keretében 100% mértékű, 59.742.999.- forint vissza nem térítendő támogatást nyert a kedvezményezett Borsodszirák Község Önkormányzata.

„BORSODSZIRÁK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA” című projekt keretében az önkormányzat 7 000 000 millió forint vissza nem térítendő támogatást nyert. A Széchenyi 2020 program keretében a KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2016-00279 kódszámú projektnek köszönhetően megvalósul az ASP szakrendszerhez történő csatlakozás, melynek keretében az adattisztítás és az ebben meglévő adatok 5 évre visszamenőleges migrációja (elektronikusan) kerül megvalósításra. A projekt keretében informatikai eszközök beszerzésre is sor került.

Az Észak-magyarországi Operatív Program "Belterületi és térségi vízrendezés, vízrendszerek fejlesztése" című kétfordulós pályázati konstrukció keretében nyílt lehetőség Borsodszirákon a belterületi csapadék és belvíz elvezető rendszer kiépítésére.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Fejlesztések

- Bölcsöde építése
- Járda kialakítása a Bölcsődéhez
- Orvosi eszközök beszerzése
- Iskola épületének korszerűsítése
- Ivartalanítási program 14-15 ember jelezte

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település, és a szolgáltatások is elérhetőek.

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága az utóbbi időben növekedésnek indult a beköltöző magyar családoknak köszönhetően.

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészben vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejlesztendő részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Közmű és út

A település teljes infrastruktúrával rendelkezik.

- **Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019) 97%**
- **Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019) 84%**
- **Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019) 67%**
- **Közcsatornába bekötött lakások száma (2019) 83%.**
- Telefonhálózat.
- Aszfaltozott a közlekedési úthálózat.

A szilárd hulladékkezelés központosítottan megoldott. Bevezetésre került a szelektív hulladékkezelés. Kiépített a szélessávú internet hálózat.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Borsodszirák jó helyen van, Edelény, Sajószentpéter, Kazincbarcika, Miskolc városok veszik körül.

Víz, szennyvíz, gáz van a településen, kártyás villanyóra kb. 10 családnál lehet.

A Petőfi út végén 8-10 ingatlanban nincs bevezetve a víz, ők kútról hordják. Kifizetni nem tudnák, így nem is igénylik a bekötést.

Szegregátumok

A 2018-2023-ra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program szerint a községben nincs szegregált terület, a romák a település belterületi részein élnek.

Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 62. Ez a település teljes lakásállományához (2019-es KSH adat alapján 385) viszonyítva 16%. A Lechner Tudásközpont térképe alapján az Állomás út déli részén található a szegregációval veszélyeztetett terület, amitől K-re található egy egyharmad akkora szegregátum.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Több család lakik egy házban az Állomás utcán, Petőfi utcán lakó romák közül. Van, aki kitört, és változtatott, de vannak, akik még nem tartanak itt.

A roma családok a településen elszórtan élnek, de több család él az Alkotmány, Bartók Béla, Állomás utca, Petőfi utcákban.

Általában elmondható, hogy a tulajdoni viszonyok rendezettek. Néhány árverezett ingatlan van a településen.

1 német család lakik a településen, illetve 1 szlovák fiatalember vásárolt házat itt.

A házak alapvetően rendben vannak, igyekeznek is rá költöni, úgy a magyar, mint a roma családok. Néhány roma család nem tud csak költöni, az a 10-12 család, aki küszködik. Ezeknél a családoknál tapasztalható a szegénység, és kerítés sincs a házaiknál.

Az Állomás utcán jellemző, hogy több család lakik egy házban, ők romák. Azok a családok, akik ki tudtak jönni a romalakta utcákból a település más részeire, ők ki tudtak szakadni a mélyszegénységből, szépen haladnak, eljárnak dolgozni, motiváltak.

Helyi ingatlanpiac

Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján) 5 000 000 Ft. Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen) 21 volt.

Interjú Polgármesteri Hivatal

Magas az ingatlanok ára a településen, 20 millió forinttól indul egy ház.

Jelenleg egy eladó ház található a településen a jófogáson.

https://ingatlan.jofogas.hu/borsod_abauj_zemplen/Elado_Csaladi_Haz_Borsodszirakon_127_016661.htm

A településen a régi parasztházak mellett jellemzően a kádárkocka illetve az emeletes házak vannak zömmel. A Kádárkocka házak javarészt itt szilikátból épültek.

Interjú Családsegítő

Azok a családok, ahol vegyesházasság van, ott jobban alakítják a házakat.

Borsodszirákon az alpolgármester segíti a családoknak a CSOK-ot. Az tud házat venni, aki huzamosabb ideje dolgozik például a Boschban, megvan a lehetőség, hogy tudjanak lépni, saját ingatlanba költözni.

A Provident és a Cetelem hitelek megfigyelhetők itt is.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak, a roma és magyar családok vegyesen élnek a településen

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Nem volt komplex telepprogram a településen.

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Alpolgármester úr szerint 5-6 családnak lehetőséget nyújtana a szociális bérlakás.

Az önkormányzat együttműködő a bérlakásfejlesztés kapcsán, a településen belüli mobilizáció ellen nem fejtett ki ellenérzést, mivel a roma családok eleve szórta helyezkednek el a településen.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Foglalkoztatás-jövedelem

A nyilvántartott álláskeresők száma 2013-tól csökkenő számokat mutat, ez érezhető községünkben, hiszen a nagyvárosokban létesült ipari parkokba sikeresen helyezkednek el az itt élők, a fix munkabér lehetőséget teremt számukra lakásvásárlásra, ezáltal javítva az életkörülményeiket. A férfi és a női álláskeresők közel azonos számban vannak.

A borsodsziráki álláskeresőket a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Edelényi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Központja fogadja. A kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskereső-, rehabilitációs és pszichológiai egyéni tanácsadáson való részvételre van lehetőség.

A településen az érintett célcsoport esetében az önkormányzati foglalkoztatás javarészt a közfoglalkoztatási programokon keresztül valósul meg és alkalmazzák többek között a roma lakosságot. A környező nagyvárosok cégei EU-s projekteknek köszönhetően a célcsoport bevonásával elsősorban betanított munkásként alkalmazzák a roma lakosságot. Az önkormányzat intézményeit áttekintve elmondható, hogy helyi roma lakos is van a foglalkoztatottjai között.

Szociális problémák

Komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős, vagy többgyermekes családok esetében. A roma nemzetiség érdekképviselőt Borsodsziráki Roma Települési Nemzetiségi Önkormányzat látja el. A helyi cigányság tényleges számáról csak becslései adataink lehetnek, annak ellenére, hogy nyomon követhető származásuk, a közösségükhöz való tartozásuk, a fizikai megjelenésük és a lakóhelyük szerint is. A cigányok/romák nem alakítottak kulturális-művészeti csoportokat, a hagyományápoló tevékenységük minimálisra csökkent. Évente egy alkalommal szerveznek programot.

Az oktatási intézményeknek a tanév során, az önkormányzat közétkeztetés keretén belül biztosítja a gyermekétkeztetést. Sajnálatos módon szűkös anyagi körülmények között élő gyermekek számára nem természetes, hogy naponta egyszer meleg ételt kapnak az iskolai szünet időszakában. Borsodszirák Község Önkormányzata élt a pályázati lehetőségekkel és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat közreműködésével élelemhez juttatta a hátrányos helyzetű gyerekeket. 2017 szeptemberétől állami forrásból ingyen tankönyvet kap elsőtől a kilencedik évfolyamig minden diák, ezt nem kell külön igényelni. 9. évfolyam fölött a rászoruló diákok kapják ingyen a tankönyveket.

2018-ban az óvodába beíratott 41 gyermek közül 31 fő HH/HHH. Az iskolában a hátrányos helyzetű tanulók aránya az országos átlaghoz viszonyítva is magasabb, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya szintén.

Interjú Polgármesteri Hivatal

10-12 család küzd adósságokkal: provident, adósságspirál, próbaidő előtt kiperegnek, ők vannak nehezebb helyzetben a településen.

Motiválják egymást, anyukák is dolgoznak. A fiatalabb korosztály is elmegy dolgozni, de a romáknál általában a férfi a családfenntartó. Borsodszirákon nem befogadó a közösség, új családok bejövételét a romák nehezen tolerálják.

2-3 problémásabb család van, mentális valamint egészségügyi problémáik vannak, „jó, ahogy van”.

Rétégződés van a romák között.

Előfordul 1-2 vegyes házasság (roma férfi-magyar nő illetve magyar férfi-roma nő).

Tartanak állatokat, kertet, gyümölcsfákat ültetnek a kertbe, a klasszikus kertművelés nagyon kevés helyen van.

1-2-3 gyermek a vállalt gyermekek száma. Tudatosabbak a gyermekvállalás terén.

Van olyan család, ahol 6 gyermek is van, de kevés helyen.

Kóbor kutya előfordul, de nem vészes.

Illegális törmeléket leraknak, több konténerrel szállítottak el, de sajnos más településekről is jellemző, hogy behordják, nehéz megszüntetni.

Alacsony iskolai végzettség az 50 éveseknél előfordul, illetve nincsenek meg a megfelelő kompetenciák.

Interjú Családsegítő

Továbbtanulási arány 95% a 8. osztály után, és el is végzik a középiskolát.

A borsodsziráki gyerekek többsége továbbtanul, az alábbi intézményekbe:

-Szent János Görög Katolikus Gimnázium és Szakképző Iskola Edelény

-Kazinbarcikán a Surányi, Deák, Pattantyús és Don Bosco iskolákba

-Miskolcon a Szemere a legnépszerűbb.

Az iskolaváltás jellemző, de igyekeznek végigcsinálni.

Az iskolai hiányzások miatt gyakori a jelzés a családsegítő felé. (Akivel általános iskolában van gond, azzal van gond általában a középiskolában is.)

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma: 392
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	12 család /egészségügyi probléma és adósságspirál/
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	50 család
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	330 család

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A 2018-2023-ra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Program szerint szociális bérlakások nincsenek a településen; külterületeken és nem lakóövezetben nincsenek lakások. A mindennapi létfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe vehető lakhatási támogatás. A támogatás pénzbeli ellátásként folyósítható.

Lakásszám 2011-es KSH adatok alapján 386. Üres lakások száma 20. WC nélküli lakások száma (2011) 57. Vályogházak alapozás nélkül (2011) 10.

Házak száma a településen: 428, ebből 387-ben laknak.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma: 387
életveszélyes házak	A lakott ingatlanok tekintetében nincs.
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	Nincs
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	50
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	337

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Borsodszirák jó helyen van, Edelény, Sajószentpéter, Kazincbarcika, Miskolc városok veszik körül.

Víz, szennyvíz, gáz van a településen, kártyás villanyóra kb. 10 családnál lehet.

A Petőfi út végén 8-10 ingatlanban nincs bevezetve a víz, ők kútról hordják. Kifizetni nem tudnák, így nem is igénylik a bekötést.

Alpolgármester úr szerint a tulajdonviszonyok általában rendezettek.

10-12 család küzd adósságokkal: provident, adósságspirál, próbaidő előtt kiperegnek, ők vannak nehezebb helyzetben a településen.

Motiválják egymást, anyukák is dolgoznak. A fiatalabb korosztály is elmegy dolgozni, de a romáknál általában a férfi a családfenntartó. Borsodszirákon nem befogadó a közösség, új családok bejövetelét a romák nehezen tolerálják.

2-3 problémásabb család van, mentális valamint egészségügyi problémáik vannak, „jó, ahogy van”.

Rétegződés van a romák között.

Előfordul 1-2 vegyes házasság (roma férfi-magyar nő illetve magyar férfi-roma nő). Ezek a családok nagyon szépen haladnak, dolgoznak.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	0	0	0	0	0
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	0	0	0	0	0
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	12	38	0	50	50
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	0	7	330	337	337
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	12	45	330	387	
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	12	50	330		392 család 387 lakott ház

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutatkozó nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése:**
Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.
- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.
- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** a munkaerőpiaci mentor tevékenységére támaszkodva a lakhatási programokba potenciálisan bevonható családokra kell koncentrálni.

Lakhatási programok:

- A **közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás** támogatása elsősorban a víz-és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizetős villanyóra felszerelése. Bérletfejlesztés tekintetében:
- **Bérletkiosztás kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak:**

a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiknél túlszűfolt lakásban élnek.

- **Más településen kialakított bérletkiosztásba történő mobilizálás:**
ennek célcsoportja olyan családok lehetnek, akik rendelkeznek rendszeres, elsősorban bejelentett munkával, vagy hajlandóak és képesek ebbe az irányba elmozdulni. Jelenleg több olyan Kft. működik a településen, ami helyben biztosít munkalehetőséget és állandó bevételt a családok számára.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	nagyon jó, busz és vonat egyaránt sűrűn jár
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	nagyobb és kisebb vállalkozások egyaránt
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	alacsony, illetve ami van, az nagyon drága (kedvelt település a városokból kiköltöző magyar családok számára is)
közműinfrastruktúra	közművesített a település
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	rendezett
uzsora	nincs jelen
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	bölcsőde, óvoda, iskola van
szegregátumok relatív mérete a településen	szórtan helyezkednek el, egy-két utcában vannak többen a roma családok

A bérlakásfejlesztés településhatárokön kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nem ismert
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	nem ismert
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Edelény, Sajószentpéter, Kazincbarcika, Miskolc
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala (alacsony, magas)	alacsonyabb, mint Borsodszirákon

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoporti körből csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködőek, illetve van esély arra, hogy azzá tehetőek, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 5-6 család, ami egyben **1 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Indoklás:

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a döntés.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	1			
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				

Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				1

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.